

Зашто је Сребреница геноцид, а 8000 стрељаних Аргентинаца жртве другог реда?

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 23 април 2012 20:03

Сензационална недавна открића у вези са злочинима које су починили бивши шеф аргентинске војне хунте, генерал Хорхе Рафаел Видела, и његови сарадници пружају нам увид у двојне аршине који важе у примењивању такозване „међународне правде“.

Буеносајрески дневник “La Nacion” [\[1\]](#) наводи изјаву генерала Виделе где он признаје да је током своје седмогодишње владавине у Аргентини, од 1976. до 1981, „око 7000 до 8000 хиљада људи који је требало да буду убијени“ једноставно „нестало“, т.ј. да су били погубљени од стране власти на чијем се челу он налазио. У исто време, неколико хиљада деце присилно је одузето од родитеља за које се сумљало да су били „левичарски побуњеници“, да би били предати на одгајање „добрим породицама“ које су уживале поверење државних власти.

Сличности између онога што се наводно догодило у Аргентини (и што главни актер тих догађаја сада признаје) и наводних догађаја у Сребреници упадљиве су. У оба случаја, нанета је насилна смрт (левичарским „побуњеницима“ у Аргентини, војноспособним мушкарцима у Сребреници) сегменту становништва који је био предодређен за погубљење. Наводна бројка жртава такође се у оба случаја подудара и износи око 8000. Међутим, за разлику од генерала Младића, генерал Видела није био оптужен за геноцид. Злочини за које се терети овај последњи, мада су сличних размера и такође усмерени на специфичан део становништва, третирају се као обично убиство. Поставља се очигледно питање: зашто погубљења аргентинских жртава представљају убиство, док се погубљења сличног броја босанских Муслимана дефинише као „геноцид“?

Првостепена пресуда у предмету Крстић, у параграфу 589, отвара могућност за „локални“ или географски ограничен геноцид, што представља јасан искорак из дотадашњег тумачења Конвенције о геноциду и опште судске праксе. Једини разлог за тај искорак било је да се правна норма усклади са специфичностима сребреничког случаја и да се исконструише образложење за закључак да се у Сребреници догодио

Зашто је Сребреница геноцид, а 8000 стрељаних Аргентинаца жртве другог реда?

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 23 април 2012 20:03

геноцид. Према одлуци Већа у предмету Крстић појам геноцида више се не ослања на три досадашње категорије (етничка, расна и верска) за које у Конвенцији стоји да се мора доказати да су им мете за истребљење припадале да би закључак о геноциду био одржив. У предмету Крстић опсег појма „геноцид“ самовољно се проширује тако што се уводи нова циљна група: сразмерно знатан број „војноспособних мушкараца“. Ако је за Сребреницу прихватљиво проширивање појма додавањем нових категорија потенцијалних жртава, шта би судове спречавало да правну доктрину геноцида креативно још даље развију стварањем додатних нових категорија чиме би се дозволило проглашавање и других врста жртава геноцида?

Из параграфа 501 првостепене пресуде у Крстићу сазнајемо да број погубљених жртава може да буде „ограничен“ а да се то негативно не одрази на закључак о геноциду. По Већу, српске снаге нису морале да погубе све војно способне мушкарце Муслимане, па чак ни све заробљенике, пре него што би се могао извести закључак да се догодио геноцид. Очигледно је да ни хунта генерала Виделе није успела да побије све „левичарске побуњенике“ у Аргентини. По чему би се онда погубљење ограниченог броја босанских Муслимана сматрало геноцидом, али погубљење слично ограниченог броја Аргентинаца – не?

Постоји још један елемент, кога нема у Сребреници, али чије присуство у случају генерала Виделе у великој мери поткрепљује тезу која иде у прилог геноциду. То је присилно одузимање деце од њихових родитеља или, по речима самога генерала Виделе: „Ја ћу бити први да признам ... да су деца тада била одузимана, са најбољим намерама да се на такав начин обезбеди да дете буде смештено у окриље неке добре породице“. Без обзира на племените намере, присилно одузимање и премештање деце изричито је забрањено Конвенцијом о геноциду и третира се као елемент геноцида. Смишљено и масовно киднаповање деце припадника циљне групе поткрепљује аргуменат да су генерал Видела и његови сарадници починили геноцид. То је околност коју би требали узети у обзир аргентински судови или међународно правосуђе, уколико би ово последње било склоно да против Виделе формулише одговарајућу оптужницу. Међународни кривични суд у Хагу (ICC) несумњиво је надлежан уколико би аргентински правосудни органи пропустили да изврше своју дужност да се позабаве овим питањем, а што се тиче забране ретроактивности она је када се ради о геноциду изричито стављена ван снаге.

Да сумирамо. У светлу злочина који се приписују генералу Видели и које он отворено признаје очигледно постоји *prima facie* основ да се процесуира за геноцид. Тај основ подједнако је јак, а у неким сегментима још јачи, него у оптужницама за геноцид које су подигнуте против генерала Крстића и Младића. Ако аргентинске и босанскомуслиманске жртве третирамо равноправно, зашто се правне квалификације злочина почињеног

Зашто је Сребреница геноцид, а 8000 стрељаних Аргентинаца жртве другог реда?

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 23 април 2012 20:03

против једних и других тако суштински разликују?

Могућ је теоретски приговор на упоредну анализу која претходи. Један колега блиставог аналитичког ума изнео је следећу замерку. У настојању да повуче разлику између случаја генерала Виделе и Сребренице, он упозорава да „процесуирање за геноцид није могуће тамо где се биће деликта састоји од политичких убистава зато што је Конвенција о геноциду била формулисана изричито на начин којим се искључују политичка убиства или чистке. То је јасно на основу *travaux préparatoires*. Штавише, чак би и Хашки трибунал оклевао да оптужнице дигне за дела која су се догодила толико дуго пре него што је сам трибунал био формиран“.

Што се тиче опаске у вези са оптужницом коју би могао покренути Хашки трибунал, то више чак није ни спорно питање. Овакав предмет у сваком случају налазио би се у надлештву Међународног кривичног суда (ICC) зато што су се Виделини злочини догодили ван контекста Бивше Југославије а Хашки трибунал од 2005. године више не подиже нове оптужнице. Међутим, ICC се по овом питању уопште није огласио.

Подразумева се да су питања која покрећемо чисто реторичке природе и да не произилазе из стварног очекивања да ће аргентински генерал бити оптужен за геноцид само зато што му се ставља на терет убиство приближно истог броја људи као у Сребреници. Циљ је био да се истакне да без икакве тешкоће Хашки трибунал српске оптуженике терети за злочине наводно почињене са геноцидном намером упркос томе што никакав доказ за постојање такве намере не постоји (једини доказиви мотив је освета, што би погубљења у Сребреници сврстало у исту категорију убиства, као у случају генерала Виделе). Зашто би у предмету Видела подизање квалификације деликта на ниво геноцида у принципу било проблематично? Видела је свакако имао намеру да истреби прецизно дефинисану категорију идеолошких противника свога режима и он то отворено и јавно признаје. („Могло би се рећи да је ту било 7000 до 8000 људи који су морали да умру да би у борби против побуњеника била постигнута победа,“ дневник *La Nación* наводи Виделину изјаву...) [\[2\]](#)

Зашто је Сребреница геноцид, а 8000 стрељаних Аргентинаца жртве другог реда?

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 23 април 2012 20:03

Међународни судови попут Хашког трибунала и Међународног кривичног суда нису имали никаквих тешкоћа да заобиђу *travaux préparatoires* и да руководство Црвених Кмера оптуже за геноцид (што по мишљењу судије Хашког трибунала Кристофа Флигеа представља својеврсан апсурд

[3]

) мада се понашање камбоџанских оптуженика док су та убијања била у току много природније уклапа у појам политичког убиства или идеолошки мотивисане чистке него у кампању масовног истребљења на етничкој, расној или религиозној основи. На страну питање да ли је Видела стварно починилац геноцида или не, сагледавајући његов предмет упоредо са Сребреницом са разлогом би се могло констатовати да је овде примена двојног аршина несумњиво на делу.

Да су они који управљају правосудним механизмима и јавним дискурсом сматрали да би подизањем оптужбе против генерала Виделе за геноцид могли стећи неку политичку корист, без обзира на то колико неутемељена у његовом случају таква оптужба била, сумња ли ико да би Видела био оптужен не за убиство него у складу са Конвенцијом о геноциду? Неједнак третман наводних деликата чије су чињеничне карактеристике упадљиво сличне шаље недвосмислену поруку: правда је политичка, злочини се квалификују према политичкој користи, а Срби нису једине жртве другог реда у смишљено изведеним покољима који обележавају наше језиво време.

[1] <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2130651/Jorge-Rafael-Videla-86-admits-regime-disappeared-8-000-left-wing-opponents-Argentina.html#ixzz1sNPc6EEq>

[2] Ibid.

[3] *Der Spiegel* online: 07-09-2009.